

ЈУНСКИ УСТАНАК У ХЕРЦЕГОВИНИ И ТРИНАЕСТОЈУЛСКИ УСТАНАК У ЦРНОЈ ГОРИ

На територији Херцеговине и Црне Горе преовладава „централни“, „динарски“, виолентни тип личности. „Динариди“, са распрострањеношћу која је према подацима из 1932. године износила 24%, уз остале „душевно-географске“ типове личности или „расе“ у Југославији („алпијски“, „низински“, или „панонски“, „приморски“ који обухвата и већи дио „вардарске долине“, „источни“, распрострањен источно од Мораве и Вардара, изузев пиротског округа, гдје се мање-више, налази заступљен „приморски карактер“), представљају доминантан психички склоп.

Послије „динарског типа“ у Југославији је по распрострањености долазио „алпијски“ са 17,5% и „савски“ карактер са 16,5% од укупног броја становника.

„Душевно-географски“ типови

За разлику од осталих крајева Југославије, становништво Херцеговине и Црне Горе има специфичне „душевне особитости“. На простору ових покрајина, живаљ је сачувао душевна одличја својствена „старим Словенима“.

Психички склоп народа Херцеговине и Црне Горе одликује се више меким или оштрим, ватреним карактером, отвореношћу, гостопримством, љубављу спрам сродственика. Код живља Херцеговине и Црне Горе истакнут је смисао за једноставност и „демократски дух“.¹ Његов духовни склоп снажно је прожет љубављу према „родној груди“ и силовитом тежњом за слободом.

Становништво Херцеговине и Црне Горе испољава посебну „ратоборност“ са обиљем „бојевих порива“. Необична датост, особена држања, пријемчиве „душе народне“ на површи ових покрајина, становништво испољава за сваку добру и правичну појаву. „Динарски“ склоп личности, који апсолутно преовладава у Херцеговини и Црној Гори, карактерише ријетка „бистрина“ („оштроумност“), тежња за науком и школовањем, „богат фантазам“ („маштанија“), пјесничка обдареност, дубоки „национални осјећај“ и „ратоборност“.²

¹ Јован Цвијић, *Балканско пољупство*; „Психичке особине Јужних Словена“, Београд 1966, стр. 362.

² *Истио*, 363.

На просторима Херцеговине и Црне Горе из таквог „динарског“ „душевног склопа“ и карактера изникли су људи који су постали „вођама цијелог народа“, врсним ствараоцима свог српског културног и политичког блага.

Каракџерне црте

Становништво Херцеговине и Црне Горе обдарено је смислом за спознају „рашчинавање“, „објашњење и разумевање“ или „синтезу“ идеја, појава и догађаја. Синтези су склони „тужни народи“ или „динарски тип лица“.

Рашчињавању, пак, идеја, сагледавању односа спрам других идеја, међусобног повезивања и условљености или „анализи“ према природном „предодређењу ума“, живаљ у Херцеговини и Црној Гори не оспољава већу надареност. „Анализа“ или откровење међусобне повезаности и утицања идеја, појава и догађања изражени су код „сјеверних народа“.

Живаљ Херцеговине и Црне Горе „кан“ (дух), дар, датост ума, већма улаже, *clausus est scientia infiniti*, испољава постулатом, књижевност, уметност, политика, култура и хуманитарни наук.

Дух Херцеговаца и Црногораца, склон „синтези“, погодује снажној појави особене карактерне црте – ирационалности, непосредно супротстављање рационалности „сјевернијих народа“.

Одређење „исконске особености“, „првотне датости“, по природи, снажно су изражени код „динарског“ типа горштака, Херцеговаца и Црногораца. Рад, „исконске датости“, првотног постулата, почетног оспољења, бивства-природа у мањој мјери, показују прораду кроз „кан“, држање, догађање, пориве, тензије, „поимање околне реалности“, „буне“, „устанке“, „вртлоге времена“ и ратне године код „сјеверних народа“. Укорјењеност почетног одређења првотне датости, исконске садржине, биће Херцеговаца и Црногораца, оспољава се динамичном појавом кроз књижевност, стваралаштво, умјетност, културу, политику итд. Непосредно, снажно оспољење „исконског постулата“, „првотног одређења“, почетне датости Херцеговаца и Црногораца, особеног карактера „динарида“ или „јужнијег народа“, суштаствене васпостављености првотног порива здравог разума, „*lascienza, sua guggliuola, lauccise per veder come era fatto*“, „знаност, његова кћи, смаче га да види како је учињен“.

Прве устаничке борбе

Успоставом усташких постаја, логора, табора, организовањем власти Независне Државе Хрватске, усташе су отпочеле да брутално поступају са српским становништвом у Херцеговини. Припајањем Херцеговине НДХ, 18. маја 1941. године, завођењем квислиншког система власти на

неној територији, осјетивши снагу, усташе су почеле са суровим прогонима српског становништва. Власти НДХ, на територији Херцеговине, кренуле су са остварењем плана уништења „биоса“ и „етноса“, Срба.³

Српски живаљ се од друге половине маја и почетком јуна 1941. нашао изложен тортурама, насиљу и безакоњу власти НДХ. Преузимањем територије Херцеговине од италијанског окупатора, власти НДХ отпочеле су терор, пљачке, уништавање имовине и масовно сатирање српског живља.

Суочено са масовним сатирањем и страшном тортуром, српско становништво на тлу Херцеговине нашло се пред суштаственим питањем одржања „голог живота“. Суочени са погромима, „пустоши“, уништавањем имовине, „моструозном лавом смрти“ масовним сатирањем становништва, православља, пред Србима у Херцеговини („Источној“), стајао је судбински избор: мирно „вегетирати“ „скрштених руку“ посматрајући грозоморна усташка злодјела и помирити се са самоуништењем или се отворено супротставити и подићи устанак.

Послије злочина почињених над 28 душа станишта „Удрежањ“ и „Луке“ на просторији „невесињске громаде“, група од „20 заштитних ловаца“ на челу са поручником Миховилом Зимшеком, ради претреса, 3. јуна 1941. кренула је на село Дрежањ.⁴ Сазнавши за намјере усташа, српски становници села Дрежањ састали су се на иницијативу угледних људи, старих ратника, ради утврђивања плана напада на непријатеља. Живаљ станишта Дрежањ, заједно са становницима околних насеобина, дочекао је усташе 3. јуна 1941. на прилазима насеобине.⁵ Устаницима наоружаним са 20 пушака и једним пушкомитраљезом недостајало је муниције. Ојачан са 250 „редова“ непријатељ је кренуо на устанике.⁶ Послије трочасовних борби, усташе су ушле у село Дрежањ.⁷ Због пружања оружаног отпора у Херцеговини, „власт“ НДХ је од српског становништва затражила предају наоружања. Упркос великих пријетњи,⁸ застрашивања усташа нијесу остварена. Страх, неспокојство, зебња, борба за сопствени живот, нарасли „унутарњи немир“ пред морбидним звјерствима, бруталним сатирањем и страшним усташким злочинима, сазнање о покретању устаничких акција села „Удрежањ“ код српског живља у „гатачком крају“ – претворени су у спонтану оружану реакцију, самоодбрану, бојево одређење, порив Херцеговаца као „одговор“ на „изазов“ одржања голог живота. На територији Источне Херцеговине успостављен је несносни систем геноцида Независне Државе Хрватске. Власти НДХ, послјије бестијалног уморства православног живља насеобине Дрежањ, почеле су системско уништење живља станишта Удрежањ. Српско становништво суочено са егзистенцијалном

³ Архив Војноисторијског института, к. 171-2; к. 18-19; к. 18903/1.

⁴ АВИИ, Усташка документа, к. 143, к. 143-1/10.

⁵ *Херцеговина у НОБ*; Београд 1961, стр. 44.

⁶ АВИИ, К. 1955, ф. 5.

⁷ *Херцеговина у НОБ*, стр. 44.

⁸ У.д.к. 143. 1/6.

угроженошћу, започело је устаничке борбе против усташа. У покретању и организовању устаничких борби, јуна 1941. године, за одржање голог живота није учествовала ниједна политичка партија. Српско становништво у Херцеговини, водећи прве устаничке борбе, почетком јуна 1941. године, „стихијски“, у самоодбрани, нападом на оружничке постаје, изводи организоване акције у већим размјерама.

Отпор српског живља у Херцеговини и ширење устаничких акција почетком јуна 1941. узнемирило је власти НДХ. У гатачком срезу до оружаних борби дошло је 5. јуна 1941. нападом устаника на групу усташа која је вршила пљачку Корита. Устаници из Гацка, 6. јуна 1941. године, на Кобиљој глави извршили су оружани напад на аутомобил којим се превозио „заповједник окружног вода“ из Гацка Јосип Маркус. У гатачком срезу већу оружану акцију извели су устаници с. Казанци, Дулићи, Данићи, Пржине са групом житеља из Црне Горе, јачине од 100 до 150 бораца, нападом на оружничке постаје Степен и Казанци, нагонећи непријатеља на повлачење.⁹

Устаници су 7. јуна 1941. у шест сати ујутру напали оружничку постају Степен при чему су заробљена три оружника и „заповједник постаје“ Мијо Обад.¹⁰ Уништили су постају, прекинули телеграфско-телефонске линије и разорили мост на путу Гацко–Билећа. Устанике је напала „једна сатнија походног батаљона, ударајући с бока“.¹¹ Устаници с. Липик напали су усташку колону која се кретала између Липника и Јасеника. Становници Липика са устаницима из Жупа–Пива разбили су ову непријатељску јединицу и разорили постају Јасеник, Зборна гомила, Степен, Корита. Почетком јуна 1941. котарски предстојник Гацка јавља „7. липња т.г. Црногорци у заједници с домаћим Србима пограничарима организовали су напад већег стила који је отпочео истовремено, оружници су били принуђени да се повуку према Автовцу“.¹² Послије напада устаника на оружничке постаје Казанци, Степен и Јасеник, устаницима гатачке површи придружили су се борци из Пиве припремајући напад на Автовац. До напада на Автовац није дошло због пријетњи усташа да ће побити 120 лица која су била заточена због неодазивања позиву за предају оружја. Послије покретања оружаних акција против усташа у Гацко је 9. јуна 1941. дошао усташки „повјереник за Босну и Херцеговину Јуре Францетић“ с намјером да „очисти терен од устаника“, али се вратио за Сарајево ради довођења појачања. По његовом наређењу, у Палићу код Степена усташе су побиле 10 Срба због неодазивања позива око предаје оружја. Спасио се једино поп Новак Мاستиловић, који се, пошкропан крвљу, домогао српских села гатачког подручја.¹³

⁹ АВИИ, к. 84-10/33-2; к. 143, 6/1-1.

¹⁰ АВИИ, к. 143-6/11-2.

¹¹ АВИИ, к. 36/1-1.

¹² АВИИ, к. 171, 36/1-1.

¹³ АВИИ, (у.д), к. 84, 10/3-2.

Усташе су отпочеле са звјерским уморствима српског живља, с намером да застраше и сузбију бунт народа. Све монструознији злочини усташа јасно су говорили српском становништву да нема повратка на мирно живљење без потпуног протјеривања усташа и ликвидације њихове страховладе на тлу Херцеговине. Тешки злочини и насиље усташа над недужним српским живљем нагнали су Србе да стихијски ступе у борбу 1941. у самоодбрани голог живота. У покретању и организовању устаничких борби на територији Источне Херцеговине почетком јуна 1941. године није учествовала ниједна политичка партија.

Српско становништво у Херцеговини, водећи стихијски и у самоодбрани почетком јуна прве устаничке борбе нападом на сеоске оружане постаје касније изводи организоване акције ширих размјера. Почетни успјеси против усташа уносе међу српски живаљ борбено расположење и у извјесној мјери враћају сигурност. Злодјела и пустош усташа наводе српски живаљ на наставак оружаных борби. Ради успјешнијег пружања отпора усташама формиране су сеоске страже и прикупљано оружје.¹⁴

Отпор српског становништва и ширење устаничких акција изазвало је забринутост власти НДХ и навело их на преговоре са српским представницима. Према одобрењу великог жупана из Дубровника, „котарски предстојник“, „повјереник усташа“ из Гацка и „крилни заповједник“ из Билеће, одлазе у село Јасеник и село Липик да преговарају са српским становништвом ради повратка побуњеног живља из брда¹⁵ кућама и слободном настављању радова. За испуњење захтјева непријатеља, српски живаљ је тражио да се гарантује слободан и миран живот и забрана уласка усташа у српска мјеста.

Угрожено српско становништво захтјевало је од непријатеља обезбјеђење реда и слобода, пуштање недужног српског живља, талаца и разоружавање „група“ – „погромаша“. Пошто су усташки представници обишли села са српским становништвом, настао је период краћег затишја послије чега је услиједио нови талас монструозног уништавања српског живља и православља. Напад Њемачке на Совјетски Савез 22. јуна 1941. године за српски живаљ представљао је охрабрење за започињање устаничких акција. С друге стране; немачки напад на Совјетски савез подстакао је усташе на још страшније погроме српског живља.

Организовани устанак у Херцеговини и Црној Гори

Свирепа уморства, тешка злодјела, хапшења и пљачке усташке власти на простору Источне Херцеговине, довели су до окупљања и организовања

¹⁴ Бранко Ковачевић и Саво Скоко; *Јунски устанак у Херцеговини 1941. године*, „Историја радничког покрета“, ИРПЈ, Београд 1965, бр. 1, стр. 89–167.

¹⁵ АВИИ, (у.д), к. 143-а, 9/36.

српског живља по селима, најприје ради договора о отпору непријатељу чији се терор настављао током друге половине јуна 1941. године.

Српско становништво у Херцеговини схватило је да голи живот може да сачува једино покретањем оружане борбе. На састанцима које су устаници одржавали у невесињском срезу у време терора и великих погрома усташа над Србима у Херцеговини одлучено је да се 2. јуна 1941. дигне општи устанак против „власти“ НДХ.¹⁶ Са одлуком о покретању устаничких борби упознати су широки дијелови српског живља и по осталим „громадама“ Источне Херцеговине.

Устаници Зовог Дола и Лукавца, 24. јуна 1941. године, око 4 сата, под командом Дукице Граховца, заузели су постају Лукавац при чему су заробили 5 оружника, заплијенили око 30 пушака, више сандука муниције и другог ратног материјала.¹⁷

Устаници из Колешка и Залома, којима се придружила већа група бораца, 24. јуна 1941. пред зору напали су и послје краће борбе заузели постају у Риљама¹⁸ заробивши 6 оружника. Чета од 150 лица из Риља, носећи „црвене барјаке“, ослободила је с. Плужине. При наступању, устаници Риља су заузели Морине без борбе док су се оружници повукли за Улог. Устаници из Братача, 24. јуна 1941. године, формирали су чету и кренули на Невесиње. Чета се сукобила са непријатељском патролом од 3 оружника коју је ликвидирала.¹⁹ Послије почетних устаничких успјеха у борби против власти НДХ и заузимања оружничких постаја Риље и Лукавац, устаници су спонтано кренули у оружани напад на логор у Невесињу.²⁰ Напад на Невесиње устаници су извели 24. јуна 1941. са пјесмом и уз црвене заставе. У нападу је учествовало око 600 бораца од чега је 400 било под оружјем.²¹ Непријатељ је током дана пружао жилав отпор, да би у ноћи између 24. и 25. јуна устаници продрли у град. Невесиње се четири дана налазило под блокадом устаника.²²

У одбрани Невесиња учествовала је једна сатнија домобрана, усташе, дијелом наоружано хрватко и муслиманско становништво. Опкољеном непријатељу у Невесињу у помоћ је послата војска из Мостара и Сарајева. Заповједништво копнене војске наредило је 25. јуна 1941. „заповједништву“, „босанско-дивизијског подручја“ да пружи помоћ јадранско-дивизијском подручју у војсци и материјалу.²³ Помоћ од 200 ручних

¹⁶ Младен Вукомановић; *Јунски усјанак у Горњој Херцеговини, јуна 1941. године*. Документа Института за савремену историју, Београд, стр. 314.

¹⁷ АВИИ, (у.д.), к. 85-8/15.

¹⁸ *Зборник НОР*: IV/111, док. 228.

¹⁹ АВИИ, (у.д.), к. 85-8/15.

²⁰ АВИИ, (у.д.), к. 143, 8/34-8.

²¹ С устаничке стране убијени су Драго Самаршић и Драго Марић.

²² АВИИ, к. 85-15/8-11.

²³ АВИИ, (у.д.), к. 84-3/4-2, 47/2-1; к. 85-15/8-1; к. 143-31/8.

бомби и 24.000 пушчаних метака послата је истог дана. Из посаде Сарајево, 25. јуна 1941. године, упућен је 17. и 21. походни батаљон, намијењен посади у Травнику. Оба батаљона кренула су, преко Калиновика и Улога, аутомобилима на Невесиње. Полазећи 26. јуна 1941. из Калиновика за Невесиње сатнија је требало да се креће широким фронтом са обје стране цесте. На Моринама дочекали су је устаници, али ни послије пристизања појачања од 2 авиона и камиона муниције сатнија није успјела да напредује. Напријатељу је у помоћ поново послата једна сатнија из састава 11. погодног батаљона са командом батаљона, бојником Стјепаном Павчићем.²⁴

Група устаника, претпостављајући да ће помоћ опкољеном Невесињу стићи из Мостара, упутила се према Бишини. Напади устаника прерастају у дефанзивну борбу. Борбе су окренуте одбрани збјегова народа по планинским предјелима и спријечавању ненаданих упада усташа међу голоруки српски живаљ. У борбама око Невесиња, осим усташа и оружника, у Логору учествовали су 11, 15. и 21. походни батаљон и два авиона која су бомбардовала устаничке положаје.²⁵

На читавом подручју команду је преузео посебни поглавников опуномоћеник, „подмаршал Лакса“. Ради умирења побуњеног краја 28. јуна 1941. издат је проглас којим се српско становништво позива на предају, а 30. јуна проглашава пријеки војни суд на читавом устаничком подручју. Путем прогласа, српски живаљ је позван да преда оружје до 2. јула 1941.²⁶ Недовољно наоружани и слабо организовани, налазећи се наспрам бројних напријатељских снага, устаници су били присиљени на преговоре са „подмаршалом Лаксом“.

Узнемирено успјесима устаника и поразима домобрана код Бишине и с. Плужине, усташким и домобранским јединицама Источне Херцеговине пристигла је у помоћ група усташких официра са „поглавним побочником“, Мијом Бабићем. У тој групи налазили су се још Антон Подгорелац, „почасни припадник“ поглавникове бојне и поручник Рафаел Бобан, натпоручник Анте Перковић, Крешо Тоногал итд.

Од Невесиња устаници су се повукли према Трусини и Бјелашници настојећи да на неприступачним предјелима ових узвишица осигурају збјегове народа од упада усташа. Најжешћи окршаји устаника и непријатеља одиграли су почетком јула 1941. на сектору „Снијежница“–„Дивин“–„Трусина“.

Нагон за одржањем, спонтаност, урођену борбеност, јуна и почетком јула 1941. године, покренутог, прорадом првотне датости, исконског одређења и предодређеног према природи код српског живља Херцеговине, снажно су представљени у стиховима владике Петра II Петровића Његоша:

²⁴ Исто.

²⁵ АВИИ, к. 84, 3/4-2.

²⁶ АВИИ (у.д.), к. 1436, 9/168/1-8.

Иште свијет неко дијејствије,
 дужност рађа неко попечење,
 обрана је с животом скопчана.
 Све природа снабд'јева оружјем...
 против нужде, против недовољства:
 остро осје одбрањује класје,
 трње ружу брани очупати;
 зубовах је туште изострила,
 а роговах туште зашиљила.²⁷

Тринаестојулски устанак је био војнички и организационо планиран за разлику од спонтаности борбе живља Херцеговине. Припреме Тринаестојулског устанка извршене су прорадом чврстих бојевих порива, традиције, исконског одређења. Оспољена политичког, пропагандног и организационог дјеловања нијесу пресудно утицали на то да Тринаестојулски устанак поприми особености јунског устанка у Источној Херцеговини 1941. године. Поред широких припрема, Тринаестојулски устанак, прорадом исконске датости Црногораца као „јунски устанак“ 1941. године у Херцеговини, попримио је одређене „стихије“ и „спонтаности“. Масовност, стихија, плима Тринаестојулског устанка представља одговор Црногораца на изазов, „драж“, пуцња „слободе“, неподношљивост према туђину док самоодбрана, бојеви порив, српског, православног живља Источне Херцеговине последице система геноцида, НДХ.

Као што мора добијају боју утеклих ријека, тако је Тринаестојулски устанак израз карактера, црта – лица, Црногораца. Стихија, масовност, снага Тринаестојулског устанка представља одређење карактера Црногораца – стално суочавање живља са висовима и падинама.

Тринаестојулски устанак у Црној Гори организује политичка група КПЈ. Устаничке борбе у Црној Гори попримиле су првотнo одређење исконске датости. Тринаестојулски устанак покренуле су герилске ударне групе, састављене од чланова КПЈ, које су прерасле у народне чете. Мале бојеве ударне групе омасовљене су широким дијеловима становништва. У народне чете живаљ Црне Горе сврстао се спонтано под снажним одређењем самосвијести да рат може бити завршен без његовог учешћа. Тринаестојулски устанак у Црној Гори 1941. године попримио је „свенародни карактер“ оружане борбе против италијанског окупатора. Устаничке акције током јула 1941. на територији Црне Горе попримају вид „ланчане реакције“. Осим јужног дијела Црне Горе, гдје устанак најприје започиње, борбене акције се преносе са закашњењем од четири до седам дана на средишњи сјеверни и сјевероисточни дио.²⁸ Устаници су за 11 дана од 13. до 24. јула 1941. ослободили 80% данашње територије Црне

²⁷ Његош Петар II Петровић; *Горски вијенац*, Загреб 1947, стихови, 2292–2310.

²⁸ АВИИ, к. 2004, 1-1/129, 4-34/а; 1-1/14; к. 2004, 1-1/12.

Горе.²⁹ Под контролом италијанског окупатора остало је више утврђених насеобина (градава) на подручју Приморја и мјестима са јаким гарнизонима Италијана у Подгорици, Никшићу, Цетињу и Пљевљима.³⁰ Током тринаестојулских акција устаници су заробили око 4000, убијено је око 700 и рањено око 1120 италијанских војника.³¹ У борби против окупатора устаници су заплијенили знатне количине наоружања и друге ратне спреме. Послије покретања тринаестојулских устаничких акција гроф Ђано је у „Дневнику“ записао да се „води рат између Италије и Црне Горе“.³²

Оспољење особености, склопа карактера, црта, „динарида“, становништва, Херцеговине и Црне Горе, снажна укоријењеност, у одређење, почетка, датости–природа, испољавају прораду, првотних постулата, искомског бића или дубинског порива. Прорада почетка, првотне датости, искомских одређења, склопа карактера, особеног вида-лица Херцеговаца и Црногораца, представља „одговор“ на тај „изазов“. Искомске снаге, одређење постулата, датости почетка, постулата природа, становништва Херцеговине и Црне Горе, нарочито су дошли до израза током Јунског устанка у Херцеговини и Тринаестојулског устанка у Црној Гори. Морфологија карактера, црта-душа, склоп-лица, народа Херцеговине и Црне Горе, истицањем првотних порива, „бојевих нагона“, почетка-пририде, створило је особене „устаничке реакције“. „Искомски набоји“, првотна одређења и прорада, почетка-постулата, образовали су „спонтане устаничке борбе“ на територији Источне Херцеговине.

Прве спонтане устаничке борбе на територији Источне Херцеговине, покренуте су 3. јуна 1941.

Склоп Јунског устанка у Херцеговини и Тринаестојулског устанка у Црној Гори, 1941. испољава се у истом виду. Оба су покренута истим одређењем прорадом почетка-бивства, првотног порива, искомске датости, мистичног постулата, особеног карактера, црта-лица, Херцеговаца и Црногораца. Особеном прорадом, почетка-природа, слика архетипа, унутарњег држања, на простору ове двије покрајине, Херцеговини и Црној Гори, учинили су да искомски нагон, првотне датости, порив-бивства, токови догађања, поприме одређење масовности, спонтаности, стихије.

²⁹ Гојко Миљанић, *Никшићки НОП одред*, Београд, стр. 41; Батрић Јовановић, *Црна Гора у НОР и социјалистичкој револуцији*, Београд 1960, стр. 101–169.

³⁰ *Хронологија ослободилачке борбе народа Југославије*, Београд 1964, стр. 54–59.

³¹ РСУП-Т. Биљешка. Новица Ракочевић: *Италијанска окупација Црне Горе*.

³² *Дневник грофа Ђана*, Загреб 1947, стр. 259.

DRAGAN VOJINOVIC

L'ENINSURRECIONE DE JUIN EN HERCEGOVINE ET
L'ENINSURRECIONE DE' 13 JULLIET EN MONTÉNÉGRO*Comparaison*

Mettant sa signature sur la convention entre Ante Pavelić et Benito Mussolini, 18. mai 1941. Rome, Herzégovine le système de l'occupation établie élit génocide. Le peuple serbe se trouvait sous l'attaque d'extermination en masse. Les autorités de l'état indépendant de la Croatie avait l'intention de réaliser «nettoyage» ethnique sur les parties de l'Herzégovine domiciliés par la population orthodoxe.

Confrontée avec la position de la sauvegarde d'existence primaire, «bios» et «ethnos», la population serbe d'Herzégovine d'Est mettait en mouvement les combats de la révolte 3. Juin 1941, contre le système établie de l'occupation de l'H. La révolte du juin en Herzégovine soulevée contre le système génocide de l'occupation est la première résistance armée sur la terreur des peuples sud-slaves en 1941. La révolte du 13. Juillet à Monténégro 1941. Est soulevée sous le différent mécanisme des manifestations, des apparences et des événements.

«La révolte du juin» en Herzégovine et «La révolte du 13. juillet» à Monténégro ont la même manifestation de la force, d'élément, de la masse, de flamboiement, impulsion du combat, etc. La révolte en Herzégovine et la révolte à Monténégro de 1941. Proviennent de la même psycho-physique structure des Herzégovine et des Monténégrins, concernant les caractères, la tradition, les réponses à la provocation de l'occupation, expressif instinct d'être combattif, la relation identique vers les valeurs de la liberté et vers la connaissance de soi-même.